

SETUL DE MATERIALE DIDACTICE NR. 2

Costul uman al „fortăreței Europa”

Încălcări ale drepturilor omului la care sunt supuși migrații și refugiații de la frontierele Europei Amnesty International

Anual, mii de migrați și refugiați încearcă să ajungă în Europa. Unii dintre ei sunt motivați de nevoia de a scăpa de sărăcia mistuitoare, alții caută refugiu împotriva violenței și persecuțiilor. Călătoria lor este plină de pericole. Se estimează că, din anul 2000 până în prezent, cel puțin 23 000 de oameni și-au pierdut viața încercând să ajungă în Europa¹. În plus, cei care reușesc să ajungă până la frontierele Uniunii Europene (UE) își dau seama că nici acolo nu sunt în siguranță.

UE și statele sale membre au construit o fortăreață din ce în ce mai inaccesibilă pentru a împiedica intrarea migraților ilegali - indiferent de motivele acestora și în ciuda măsurilor disperate la care mulți dintre ei sunt gata să recurgă pentru a ajunge pe coastele europene. Pentru a-și „apăra” frontierele, UE a finanțat sisteme de supraveghere sofisticate, a acordat sprijin financiar statelor membre situate la frontierele sale externe (precum Bulgaria și Grecia) pentru fortificarea granițelor lor și a înființat o agenție pentru coordonarea unei echipe de polițiști de frontieră la nivel european care să patruleze la frontierele UE.

Statele membre adoptă și individual măsuri drastice pentru a împiedica sosirea migraților ilegali. Migrații și refugiații sunt expulzați ilegal din Bulgaria, Grecia și Spania, fără a li se acorda acces la proceduri de azil și, deseori, prin mijloace care le periclitează grav existența. Ei sunt supuși unor rele tratamente de către polițiștii de frontieră și paza de coastă. De asemenea, anumite state membre amenință migrații și refugiații cu lungi perioade de detenție pentru a-i descuraja să vină în Europa².

Un refugiat este o persoană care și-a părăsit țara din cauza unei temeri de persecuție bine întemeiate, de care guvernul său nu poate sau nu vrea să îl protejeze. **Procedurile de azil** au rolul de a stabili dacă o persoană se încadrează în definiția juridică a conceptului de refugiat. Când o țară îi acordă unei persoane statut de refugiat, îi oferă acesteia **protecție internațională**, care ține locul protecției asigurate de țara sa de origine.

Solicitantul de azil este o persoană care și-a părăsit țara și care solicită protecție, dar căreia nu i s-a acordat încă statut de refugiat. În perioada examinării solicitărilor de azil, solicitantii de azil nu trebuie să fie obligați să se întoarcă în țara lor de origine.

Măsurile adoptate de UE nu sunt aplicate numai în interiorul frontierelor sale, ci au un impact profund și în țările învecinate. UE și statele sale membre au dorit ca, prin încheierea unor acorduri de cooperare cu țările învecinate, să creeze o zonă tampon care să ajute la împiedicarea migrației ilegale către Europa. În țări în care există preocupări grave cu privire la accesul la proceduri de azil în detenție, precum Turcia și Ucraina³, UE a înființat centre de primire și de detenție pentru migrați și refugiați. De asemenea, s-au încheiat acorduri de readmisie cu țările de origine și de tranzit, pentru facilitarea procedurilor de trimitere înapoi a migraților care au reușit să ajungă în Europa.

Miturile

Anumite persoane din UE și mass-media au încercat să pună politicile din ce în ce mai dure din domeniul migrației pe seama faptului că Europa este nevoită să facă față unei cote inechitabil de mari de refugiați și migranți. De asemenea, se susține adesea că marea majoritate a celor care intră ilegal în Europa sunt migranți economici.

Realitatea

Majoritatea refugiaților din întreaga lume rămân în regiunile lor de origine. La sfârșitul anului 2013, țările care găzduiau cel mai mare număr de refugiați erau: Pakistanul, Iranul, Liban, Iordania, Turcia, Kenya, Ciadul, Etiopia, China și SUA⁴.

De la începutul crizei din Siria, peste 2,8 milioane de sirieni și-au părăsit locuințele, peste jumătate dintre aceștia fiind copii⁵. Până la sfârșitul lunii aprilie 2014, numai 96 000 au ajuns în Europa, în căutare de protecție⁶. În 2013, 48 % dintre toți migranții ilegali și 63 % dintre migranții care au sosit în mod ilegal pe mare proveneau din Siria, Eritreea, Afganistan și Somalia, țări sfâșiate de conflicte și abuzuri larg răspândite împotriva drepturilor omului⁷. Majoritatea persoanelor care părăsesc aceste țări fug în mod clar de violențe sau persecuții generalizate și, la prima vedere, au nevoie de protecție internațională.

Aceste măsuri, a căror eficiență în ceea ce privește combaterea migrației ilegale în Europa este cel puțin discutabilă, provoacă suferințe umane și pun în pericol vieți omenești⁸. Din cauza îngrădirii rutelor mai sigure către UE, a supravegherii sporite și a desfășurării tot mai multor forțe de securitate, migranții sunt obligați să aleagă rute mai periculoase, cu consecințe tragice uneori. Femei, bărbați și copii mor înecați în mare sau sufocați în camioane, sunt supuși unor tratamente violente la frontierele UE și li se neagă dreptul de a solicita azil. Cei care încearcă să intre în UE rămân captivi în țări precum Libia, Marocul, Ucraina sau Turcia, unde le sunt periclitate drepturile. În aceste țări se pot confrunta cu condiții de sărăcie, fără a avea acces la drepturi sociale și economice, sau sunt supuși unor tratamente violente și chiar torturii⁹.

Acest raport face referire la „fortăreața Europa” din cauza tuturor acestor politici și practici aplicate în cadrul UE, la frontierele și în afara ei.

Raportul complet: [The Human Cost of Fortress Europe](#) (Costul uman al „fortăreței Europa”) (consultat la 7 mai 2015)

¹ Estimările se calculează pe baza datelor compilate de jurnaliști în cadrul proiectului *The Migrants Files* (Dosarele migranților), disponibil la adresa: <http://www.journalismfund.eu/migrants-files> (consultat la 7 mai 2015).

² De exemplu, detențiile prelungite și sistematice în condiții mizere sunt un element major al politicii de control al migrației pe care a adoptat-o Grecia. Pentru mai multe informații privind detenția migranților și a solicitanților de azil din Grecia, consultați raportul publicat de Amnesty International intitulat *Frontier Europe: Human rights abuses on Greece's border with Turkey* (La frontierele Europei: încălcări ale drepturilor omului la granița dintre Grecia și Turcia) (iulie 2013). La 20 martie 2014, Consiliul legislativ al statului elen a publicat un aviz care permite detenția pe termen nelimitat a migranților (Avizul nr. 44/2014). Potrivit acestui aviz, care a fost ulterior adoptat de Ministerul Ordinii Publice și al Protecției Cetățeanului printr-o decizie ministerială, dacă un deținut nu poate fi returnat în termen de 18 luni (perioada maximă admisă în temeiul legislației UE pentru detenția în vederea expulzării) din cauză că refuză să coopereze cu autoritățile elene, acesta poate fi deținut și după încheierea perioadei respective. Aceasta este o încălcare clară a Directivei europene privind returnarea (Directiva 2008/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind

CASA ISTORIEI EUROPENE

standardele și procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală) și o încălcare a obligațiilor internaționale ale Greciei în domeniul drepturilor omului.

³ A se vedea, de exemplu, documentul Serviciului iezuit pentru refugiați intitulat *No Other Option: Testimonies from Asylum Seekers Living in the Ukraine* (Nicio altă opțiune: mărturii ale solicitanților de azil din Ucraina) (iunie 2011), documentul ECRE intitulat *Detention of Migrants in Ukraine* (Detenția migranților din Ucraina) (octombrie 2010) și fișa proiectului pentru înființarea în Turcia a unor centre de primire și expulzare, disponibilă [aici](#) (consultată la 20 iunie 2014). Pentru informații cu privire la condițiile din centrele de detenție din Turcia, consultați secțiunea *Trapped in Transit* (Captivi în tranzit). Pentru informații referitoare la Ucraina, consultați raportul Înaltului Comisar al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR) intitulat *Ukraine as a country of asylum: Observations on the situation of asylum-seekers and refugees in Ukraine* (Ucraina, țară de azil: observații cu privire la situația solicitanților de azil și a refugiaților din Ucraina) (iulie 2013).

⁴ UNHCR, *Global Trends 2013* (Tendențe la nivel mondial în 2013), 20 iunie 2014.

⁵ *UNHCR Syria Regional Refugee Response* (Răspunsul regional al UNHCR la criza refugiaților din Siria), disponibil [aici](#) (consultat la 7 mai 2015).

⁶ Corespondență electronică cu UNHCR (20 mai 2014).

⁷ Analiza anuală a riscurilor pentru 2014 elaborată de Frontex, 14 mai 2014.

⁸ Potrivit analizei anuale a riscurilor pentru 2014 elaborate de Frontex, numărul persoanelor care au intrat ilegal în Europa în 2013 a crescut cu aproximativ 50 % față de 2012.

⁹ A se vedea documentele publicate de Amnesty International: *If an African dies here, no one cares – abuses of migrants and refugees in detention in Libya* (Nimănui nu-i pasă dacă un african moare aici - încălcări ale drepturilor omului la care sunt expuși migranții și refugiații aflați în detenție în Libia) (decembrie 2013); *Scapegoats of Fear: Rights of Refugees, Asylum-Seekers and Migrants Abused in Libya* (Țapi ispășitori din cauza fricii: drepturile refugiaților, ale solicitanților de azil și ale migranților victime ale abuzurilor în Libia) (iunie 2013); *Seeking Safety, Finding Fear: Refugees, Asylum seekers and migrants in Libya and Malta* (În căutarea siguranței, au dat de frică: refugiații, solicitanții de azil și migranții din Libia și Malta) (decembrie 2010); *SOS Europe: Human Rights and Migration Control* (SOS Europa: drepturile omului și controlul migrației) (iunie 2012); *Frontier Europe: Human rights abuses on Greece's border with Turkey* (La frontierele Europei: încălcări ale drepturilor omului la granița dintre Grecia și Turcia) (iulie 2013); *An International Failure: the Syrian Refugee Crisis* (Un eșec internațional: criza refugiaților sirieni) (decembrie 2013); *Refugees in Bulgaria trapped in substandard conditions* (Refugiații din Bulgaria captivi în condiții precare) (decembrie 2013). A se vedea și: *Ukraine as a country of asylum. Observations on the situation of asylum-seekers and refugees in Ukraine* (Ucraina, țară de azil: observații cu privire la situația solicitanților de azil și a refugiaților din Ucraina) (iulie 2013) și articolul publicat de Raphi R. Rechitsky intitulat *Refugee Migration to Ukraine and the Geopolitics Of Control At Europe's Eastern Borders* (Migrația refugiaților în Ucraina și geopolitica în domeniul controlului la frontierele estice ale Europei), 1 aprilie 2013, *Fahamu Refugee Legal Aid Newsletter* (Buletinul informativ al Fahamu privind acordarea de sprijin juridic refugiaților).

